

В И С Н О В О К

щодо проекту Закону про внесення зміни до статті 23 Закону України «Про безоплатну правничу допомогу» щодо уточнення підстав припинення надання безоплатної вторинної правничої допомоги (реєстр. № 11186 від 19 квітня 2024 року)

За дорученням Голови Верховної Ради України від 19 квітня 2024 року Комітет з питань правової політики розглянув на своєму засіданні 16 травня 2024 року (протокол № 160) проект Закону про внесення зміни до статті 23 Закону України «Про безоплатну правничу допомогу» щодо уточнення підстав припинення надання безоплатної вторинної правничої допомоги (реєстр. № 11186 від 19 квітня 2024 року), поданий народним депутатом України Ватрасом В.А. та іншими народними депутатами України (далі – Законопроект).

Згідно з пояснювальною запискою Законопроект розроблений з метою забезпечення ефективного механізму надання безоплатної правничої допомоги.

Так, на виконання зазначеної мети Законопроектом пропонується доповнити статтю 23 Закону України «Про безоплатну правничу допомогу» (далі - Закон) новим пунктом 10, який передбачатиме, що надання безоплатної вторинної правничої допомоги припиняється за рішенням центру з надання безоплатної правничої допомоги у разі, якщо кримінальне провадження, в якому особі надається безоплатна вторинна правнича допомога зупинено.

На думку суб'єктів права законодавчої ініціативи, реалізація Законопроекту дозволить, зокрема в умовах воєнного стану, забезпечити належне функціонування механізмів надання безоплатної правничої допомоги особам, призваним для проходження військової служби за призовом під час мобілізації у кримінальному провадженні, своєчасне припинення доручень з надання безоплатної правничої допомоги та оплати послуг адвокатів, що надають правничу допомогу відповідно до обсягів наданої допомоги.

Розглядаючи Законопроект, Комітет з питань правової політики виходить з такого.

Згідно зі статтею 59 Конституції України кожен має право на професійну правничу допомогу. У випадках, передбачених законом, ця допомога надається безоплатно.

Статтею 131² Конституції України встановлено, що для надання професійної правничої допомоги в Україні діє адвокатура. Засади організації і діяльності адвокатури та здійснення адвокатської діяльності в Україні визначаються законом.

Згідно з преамбулою до Закону України «Про безоплатну правничу допомогу» цей Закон відповідно до Конституції України визначає зміст права на безоплатну правничу допомогу, порядок реалізації цього права, суб'єктів, підстави та порядок надання безоплатної правничої допомоги, державні гарантії щодо надання безоплатної правничої допомоги.

Статтею 23 Закону встановлено підстави та порядок припинення надання безоплатної вторинної правничої допомоги.

Міністерство юстиції України (далі - Мін'юст) розглянувши Законопроект вважає, що наразі проблемним, є питання можливості адвоката отримати винагороду за надані правничі послуги фактично до завершення відповідної стадії провадження чи процесу.

У зв'язку з цим Мін'юстом спільно з Координаційним центром з надання правничої допомоги розробляються зміни до постанови Кабінету Міністрів України від 17 вересня 2014 року № 465 «Питання оплати послуг та відшкодування витрат адвокатів, які надають безоплатну вторинну правничу допомогу» з метою удосконалення її положень та з урахуванням пропозицій центрів з надання безоплатної правничої допомоги. Таким чином, на думку Мін'юсту питання оплати послуг адвокатів, які надають безоплатну вторинну правничу допомогу у кримінальних провадженнях, зупинених за рішенням суду можливо врегулювати шляхом внесення відповідних змін, а саме передбачивши можливість подання адвокатом акта надання безоплатної вторинної правничої допомоги з відповідними додатками до завершення стадії провадження.

Уповноваженим Верховної Ради України з прав людини Законопроект підтримується за умови врахування зауважень та пропозицій, висловлених до нього. Зокрема, щодо необхідності законодавчого врегулювання питання можливості поновлення права на безоплатну вторинну правничу допомогу у випадках, коли підстави для зупинення кримінального провадження перестануть існувати, а досудове розслідування у ньому відновиться.

Національна асоціація адвокатів України пропонує внести зміни до статті 23 Закону України «Про безоплатну правничу допомогу», передбачивши додаткову підставу припинення надання безоплатної вторинної правничої допомоги за рішенням центру з надання безоплатної вторинної правничої допомоги, у випадку зупинення кримінального провадження.

Головне науково-експертне управління Апарату Верховної Ради України (далі - ГНЕУ), розглянувши Законопроект висловило до нього деякі зауваження. Зокрема ГНЕУ зазначає, що положеннями Законопроекту не обумовлюються підстави прийняття центром з надання безоплатної правничої допомоги рішення про припинення її надання у зв'язку із зупиненням кримінального провадження (наприклад, підготовка відповідного правового висновку, або надходження відповідного документу, що підтверджує факт зупинення кримінального провадження), як це наразі передбачається для інших випадків урегульованих у статті 23 Закону, до якої пропонуються зміни. Таким чином, на думку ГНЕУ порядок реалізації новел проекту викликатиме запитання та труднощі при правозастосуванні.

Положеннями Конституції України передбачено, що права і свободи людини і громадянина визначаються виключно законами України (пункт 1 частини першої статті 92).

Прийняття законів належить до повноважень Верховної Ради України як єдиного органу законодавчої влади в Україні (стаття 75, пункт 3 частини першої статті 85 Конституції України).

Обговоривши Законопроект, відповідно до статей 93, 111, 114 Регламенту Верховної Ради України, Комітет з питань правової політики вирішив:

1. Рекомендувати Верховній Раді України включити до порядку денного одинадцятої сесії Верховної Ради України дев'ятого скликання проект Закону про внесення зміни до статті 23 Закону України «Про безоплатну правничу допомогу» щодо уточнення підстав припинення надання безоплатної вторинної правничої допомоги (реєстр. № 11186 від 19 квітня 2024 року), поданий народним депутатом України Ватрасом В.А. та іншими народними депутатами України, за результатами розгляду в першому читанні прийняти його за основу і в цілому, а також у разі прийняття законопроекту як Закону доручити Комітету разом з Головним юридичним управлінням Апарату Верховної Ради України здійснити редакційне та техніко-юридичне доопрацювання його тексту.

2. Доповідачем від Комітету з цього питання під час розгляду на пленарному засіданні Верховної Ради України визначити Голову підкомітету з питань організації та діяльності адвокатури, органів надання правової допомоги Ватраса В.А.

РАДА
Голова Комітету

РАДА

РАДА

РАДА
Д.В. МАСЛОВ

РАДА

РАДА

РАДА

РАДА

РАДА

РАДА

РАДА

